



Nro 42.

A' FELS. R. TSASZARNAK ES A. KIRALYNK
KEGYELMES ENGEDELMEBÖL.

*Költ Bétsben Májusnak 27 dik napján 1794.
esztendőben.*

Hadi Történetek.

Eggy Brüsszelben Májusnak 11-dikén költ levélből ezeket olvasánk múlt héten: „ Külömb-féle Flandriai levelek igen jó reménységet nyújtanak nekünk ezen szerentsétlen tartománynak jobbra fordúlándó sorsáról. Májusnak 8-dik napjától fogva nagy számmal gyülekeztenek oda hadi seregeink, az ellenségnek onnan iejendő ki üzésekre, és mingyárt más nap minden tanyáiban meg támadták őket. Pichegrü General, kinek mind emberei, mind hadi eszközei bővséggel vóltnak, olly vitézi módon védelmezte ma-

R

gát, hogy bátor seregeink a' meg erőltetésig iparkodtanak legyen is, még is azon nap ki nem mozdították őket helyéről. Következett napon, t. i. *Májusnak* 10 dikén ismét rajta hajtottak a' szövetséges seregek, és a' mint a' köz' hir szárnyal, nagy vesztesége volt a' Frantziáknak.

Eggy más ugyan ott, 's ugyan a' fellyebb említett napon iratott magános levélből ezeket olvastuk. A' *Yorki* hertzeg által küldetett, 's ma reggel ide érkezett kurir azt a' hirt hozta magával az ide való ministeriumnak, hogy tegnap, t. i. *Májusnak* 10-dikén véres ütközet esett *Busieux* és *Ryssel* közt, mellyben nagyon meg verték az Anglusok a' Frantziákat, sok embert le vágván, 's el fogván közülök, és számos ágyúkat nyervén tőlök. Ugyan azon nap *Clerfait* hadi tármester is rajtok hajtott *Kortryk* környékén. Az ellenség tsak nem a' kétségben esésig védelmezte magát: még is végtére kénytelenített, mind *Kortrykot*, mind *Menint* oda hagyni. Az elsőben 3 batalliont hagyott hátra vilzsa menetelésnek fedezésére, mellyek mind eggy lábíg ölzve aprítottak vitézeink által.

Eggy harmadik levélben ezeket olvassuk: „ Ismét könnyebben lehel Flandria. — A' *Yorki* hertzeg, és Gr. *Clerfait* hadi Tármester minden pontyaiban meg támadták a' Fr. ármádiát — a' tsata igen vakmerő 's véres volt, és sokáig kétséges volt a' győzödelem. Végtére tsak ugyan kénytelen volt az ellenség, bátor sokkal számosabb volt is seregeinknél, hátrálni, 's magát nagy zűrzavar közt vilzsa vonni. Felettébb nagy vesztesége volt a' Frantziáknak, kiváltképen *Kortrykban*, mellyben mintegy 2000 emberből álló őrizet vala. Ezek is vakmerően védelmezték magukat, még akkor is, midőn már meg verettetett és futásban lett volna a' Fr. ármádia. Illyenképen kénytelenek voltak győzödelmes seregeink erőszakosan a' városra rohanni, mellyet el is foglaltván, egynéhány emberen kívül az egész Fr. őri-

zetet öszve aprították. A' mennyivel számosabb volt seregeinknél az ellenség, annyival ditsőségebb volt a' rajtok vett győzedelem. A' fogságba esett Frantziáknak, 's el nyeretett ágyúknak száma igen nagy. Többnre azt is vizsgálja nyerték győzödelmes vitézeink az ellenségtől, a' mit annakelőtte erőszakosan el vették amazok a' szegény lakosoktól s. a. t.

Ezeu a' három *Brüsszeli* levélnek tárgyáról így szól egy más *Genti*, avagy *Gandaviai*, Májusnak 12-dikén költ magános levél (*Gent*, *Gandavum* Flandriának nagy, erős, népes, ékes, és gazdag városa, V. *Károly* R. Császár születésének helye, *Kortryk*hoz nem messze). A' tegnap előtt *Kortryk*nek vissza vétetéséről támadott hír, hirtelen való volt, 's fádalom, meg nem erősítetik. A' *Májusnak* 10 dikén esett tsátának nem lehetett az a' szerentsés következése. Még tegnap is egy serház mellett ütött Gróf *Clerfait* a' Frantziákra, melly három fertály órányira fekszik *Cortryk*től a' *Brügges* felé vivő út mellett, el is üzte őket mind onnan, mind *Heule*, mind *Guerno* mellől — a' *Heulei* malom mellett egy erős batériát is készített, mellynek tüze miatt, kéntelen volt az ellenség magát a' *Cortryki* ágyú alá vissza vonni, a' honnan öt avagy hat izben is dühösen ki tsapott, de mindenkor vissza veretett. Valahányszor ki tsaptak, mind annyiszor illyetén lármás kiáltásokkal töltötték bé a' levegő eget: *Vagy győzünk, vagy mindnyéjan meg halunk*. Még a' gyalogság is bajonetákkal rohant lovas seregeinkre. Noha 24 fontos ágyú golyóbisokkal lövöldözött *Cortryk*nak sántzairól armádiánkra, még is el nem érhetette végét, még is áthatatosan viselték magokat seregeink. Estéli 8 órakor lett vége a' rettentő ágyúzásnak s. a. t.

A' közelebb ki adatott különös udvari újság levélben azok a' nevezetes történetek irattának le, mellyek *April*. 26 ik napjától fogva, *Májusnak* 14 dikéig történetnek Flandriában, a' *Rajna* mel-

lett, és Olaszországban. Hoffzasan elő adattatik ebben, miként ütöttek légyen bé a' Frantziák Flandriának napnyugoti részébe *Májusnak* 26 dik napján, éppen azon a' napon, mellyen a' *Yorki* hertzeg *Landrecy* vidékén a' Frantziákat meg verte; miként ostromlották *Cortryk*ot; miként vágta magát az ellenség által az ott volt *Hannoverai* őriző sereg; miként foglalták azt és *Menint* el a' patrióták, mit miveltenek ottan; minémü dühösséggel mentenek *Poperingh*, *Ypern* és *Werwick* ellen; miként viselte magát ellenek *Salis* Cs. Kir. Generál Májor; mennyi veszteségek vólt az égyesült seregeknek és az ellenségnek; miként rohantanak *Májusnak* 10 dikén a' *Yorki* hertzeg seregének bal szárnyára; miként verte őket vissza a' *Kaunitz* gyalog regementje; mitso-da erőt fordított a' *Busche* Generál corpora ellen az *Espierri* és *St. Legeri* tanyákon; miként vágatott két felé a' *Yorki* hertzeg és Gr. *Clerfuit* között való communicáció, avagy égygyesség; hány batalion gyalogság, hány escadson lovas-ság küldtetett a' *Yorki* hertzegnek segítségére; minémü igyekézzettel vólt az ellenség Gr. *Kaunitz* corpora ellen *Májusnak* 13-dik napján, 's mitso-da vége lett mind ezeknek a' gyakor tsatázásoknak. Leg kissebb emlékezet sins ittén Flandriának ellenségtől lett meg tisztításáról, és *Cortryk*nek, s' *Meninnek* s. a. t. vissza lett vétetésekről.

Leg világosabban elő adja egy *Máj.* 13-dik napján költ magános *Brüsszeli* levél Flandria napnyugoti részének, és az ottan táborozó hadi seregeknek jelen való környülállásait: „ Minekutánna, *úgymond a' levél író*, szorossan meg vizsgálta vólna Gróf *Clerfuit*, a' conventionalis, az az, Frantzia armádiának, melly még most is *Cortryk* birtokában vagon, fekvését, által költözött a' *Lys* vizén, rendeléseket tett annak tökéletes bé zároltatására, mellyet mindazáltal lehetetlen vólt vólna tetemes vérontás nélkül végrehajtani. Gr. *Clerfuit* iparkodásának meg akadá-

lyoztatására, sok ágyú golyóbisokat repitetett ki az ellenség *Kortryk* bástyáiról, de a' mellyek kevés kárt tettek az égyyesült seregekben. Következett napon, u. m. *Májusnak* 12-dikén ki ütvén a' várból a' patrióták, minden oldalról meg támadták *Clerfuit* armádiáját, és ámbár két vesben is nagy veszteséggel vízfza verettettek légyen; még is mindazáltal nemcsak meg nem reitettek, sőt pálinkával le ittatván, harmadszor is rajta hajtottak seregeinkre, 's szüntelen ezt kiáltozták: *Vagy mindnyájan meg halunk, vagy győzünk!* — Illyenképen kéntelenitetett Gr. *Clerfuit* magát vízfza vonni, 's *York* hertzeggel öszve kaptsolni. — Ezen hofzias, és véres ütözetnek környülállásai még eddig nintsenek tudva előttünk, annyi mindazáltal tsak ugyan tudunkra vagyon, hogy Gr. *Clerfuit* egy órányira húzta magát vízfza, és hogy B. *Wenkheim* F. M. L. is a' hóltak közt találtatott, kinek halálán mindenek szomorkodnak, a' kik az ő természeti és erköltsi tulajdonságait, 's érdemeit közelebbről ismérték.

Albert Saxóniai hertzeg, a' *Rajna* mellett táborozó Cs. K. hadi seregeknek fő kórmányozója tudósította a' Fels. hadi Cancelláriát azokról a' történetekről, mellyek *Manhejm*, *Oggersheim* és *Merzig* környékén történtenek *Májusnak* 6-ik napjától fogva 11-dikig. Meg írja, hogy *Hocze* Generál Májor meg ijesztette az *Oggersheim* vidékére furázsirungra ki ment *Frantziás*ágot; meg írja, miként 's hányan ütöttek *Merzigre*, mit miveltenek a' *Saar* vize környékén, miként verte őket vízfza B. *Lusignan* Bander gyalog regementyének vitéz *Obristlájtinántya*; meg írja, miként hagyták el *Sierket* *Májusnak* 11-dikén s. a. t.

Önnön maga az udvari újság is bizonyoságot teszzen, hogy rélzüinkről nem olly kedvező *Olafz* Országban a' szerentse mint másutt; meg vallya, hogy nemcsak *Sahaudia*, hanem a' *Delfinántus* felől is bé ütött egy *Fr. colonne* a' *Pedemonti* her,

tzegségbe; hogy ottan egy magas hegyen épült, *Mirabon* nevű várat el foglalt, hogy az által szabad bé menetelt készített magának a' *Luzerni* térségre; sőt más közönséges levelekből azt is olvassuk, hogy *Génua* felől is igyekezik oda bé rotnani, 's úgy körül keríteni a' *Pedemonti* hertzegségét, hogy onnan sem ki, sem oda bé senki ne mehessen hírek nélkül.

A' *Namuri* tartományból egy *Máj.* 14 dik napján *Brüszszelben* költ levél azt beszél, hogy *Charleroiba*, az említett tartománynak egy nevezetes városába ismét bé ütöttek volna a' *Frantziák*; hogy ennek hallására sok fő emberek, kiváltképen a' ki költözött *Frantziák* oda hagyták *Brüszszel* városát; hogy *Brabántziának* lakosait nem kis félelembe és rémülésbe ejtette ezen hír; hogy az ottan tartózkodó Cs. K. miniszternek javaslására minden erőben lévő lakosokat fegyverbe öltöztetett a' polgári előjáró Tanács; hogy sok ki költözött *Frantziák* *Bender* Feldmarsal corpsához mentenek, 's öszve kaptsoit erővel akarjanak a' közönséges ellenség ellen dolgozni. Hanem nem sokáig tartott ez a' lárma, és nyúghatatatlanság, meg szünt, tudokra adattatván a' lakosoknak, hogy *Filippeville* felé viszfza vonták magokat a' patrióta seregek. Egyszermind az is értékre adattatott az udvar által, hogy a' *Yorki* hertzeg, és *Gr. Clerfait* hadi tármester, imitt amott diadalmaskodtanak az ellenségen, és hogy közelebb mentenek immár *Cortryk* alá.

Lengyel Ország.

A' vólt korona Marsal *Potocki Ignácz*, a' ki a' *Varsóviai*, 1791-ik elztendőben készült új constitutió szerzőjének lenni mondatik, és ő rajta kívül több nevezetes tagjai is a' *Varsóviai* Országgyüllésnek most már *Krakóviában* múlatnak. — A' *Warsóviában* el fogattatott Orosz követ archi-

vumából, avagy leveles tárából mind ismeretesekké lettek azok a' Lengyelek, a' kik az Oroszokkal égyet értettek, kik között immár sokan meg is fogattak. *Kosciuskó* Generális azt jelentette minap ki adott közönséges levelében, hogy már tudva légyenek azok a' rossz hazafiak, a' kik hazájokat nagy summa pénzen el adták az Oroszoknak, sőt az is nyilván legyen, kinek kinek mennyi summa adattatott. Egyszermind azt kívánja *Kosciuskó*, hogy ezen Oroszoktól vett summát mindnyájan küldjék hozzája, másként minden örökségeik sequestrum alá fognak venni. — A' *Warsóviai* Interimalis avagy idig való kormány szék, egy hétben kétszer tetzi nyomtatás által maga végzéseit és a' Lengyel Országban történt dolgokat közönségesekké. Az *April*. 28-dik napjáig közönségesekké tétetett dolgoknak rövid summája ebből áll: A' *Grodnoi* Országgyűléstől fogva fel állított polgári eljárók, és itilő székek el töröltetnek; a' Prussziai kereskedő társaságnak tökéletes bátorság engedtetik; a' királynak különös deputáció által értesére adattatott minden eddig történt dolog; ez arra azt felelte, hogy ő a' lakosoknak tettések szerint kívánja az Országnek boldogságát előmenetelesíteni; *Daigle* nevű Frantziának ház árestoma vagy on; a' Saxóniai követtel néhány izbeli irások közöltettek; el végeztetett, hogy három gyalog, három lovas, és egy stutzos sereg állitasson fel; a' revolutionalis itilő szék fel állított 's meg eskütetett; minden Lengyel fő nemes foglyokkal való levelezés és égyesség félbe szakasztott, sem tenta, sem penna, sem dohány, sem gyertya nem engedtetik nékiek; az Orosz archivumnak meg vizsgálására különös deputáció rendeltetett; az árestomba tétetett Orosz követséghez tartozó personalének illendő eleség és alkalmatlóság engedtetett ugyan: mindazáltal valami tsak nékiek vitettetik, szorossan meg fog vizáltatni; a' meg ölettetett Orosz hertzegnek *Gagarinnak* felesége, és még egy más affzony az Au-

glus követ házába fognak vitettetni és lakni, úgy mindazáltal, hogy ez tartozik érettek jól állani; *Mokronovszky* Generálnak, a' ki a' közönséges szükségre 22910 Lengyel forintot ajánlott, meg kell hálálni jó hazafiúságát, 's példája által hasonló virtusra kelletik másokat serkenteni; minden *Warsóviai* és *Masuri* lakosokra bizonyos adó vetetik; minden *April*. 17-dik és 18-dik napjain meg ölettetett, és meg sebesített emberek fel fognak kerestetni s. a. t.

Thorunumból déli Prussziának népes, kereskedő es gazdag városából iratik, hogy *Májusnak* 5-dikéig szabad volt a' szép nemnek *Varsóviából* passussal ki költözni, ezen passussokra, vagy szabad menetelről való irásokra illyetén tizimű pertsét nyomtatott: *Szabadság*, *Egészség*, *Függetlenség*. Hanem már most senki sem bortsáttatik onnan ki. — *Warsóviának* *Krakóviával* való égygessége még is fenn vagyon; Generál *Kosciusko* 5 szakaszokra osztotta fel hadi seregeit olly véggel, hogy ezek időt és alkalmatosságot ne engedjenek az Oroszoknak égyüve való gyűllésekre. *Noviczky* Orosz. Genetál el hagyta *Karczewot*, holott gazdag magazinumra, és sok tábori eszközre talátnak a' Lengyelek. — *Husazevszky* Lengyel fő Strázsamester *Tarnovick* alatt utól érte a' *Vistula* vizén által költözni akaró Oroszokat, 's azokat mind egy lábíg ölvve vagdalta. A' *Lithvániai* leg újjabb levelek azt beszélik, hogy azon hertzezségnek fő és anya városában *Wilnában* is véres tsata történt a' Lengyelek és Oroszok közt; hogy onnan is ki üzettettek az Oroszok, holott sok Generálok, és köz emberek fogattattak el a' győzedelmesek által; hogy *Kosakoufszky* Lithvániának fő hadi vezére, kinek el fogattatására parantsolatot adott a' *Varsóviai* interimalis kórmányozó Tanáts, a' köz nép által fel akasztatott, 's harmad egész napig függött holt teste az ég és föld közt, hogy onnan le vétetvén égyyik úttzáról a' másokra hurtzoltatott, 's vég-

tére egy gödörbe vettetett; hogy felettébb nagy gyűlötségben vagynak az utolsó *Grodnoi* Országgyűlésnek tagjai a' nép előtt. Utóllýára arról is tudósítatunk *Warsóviából*, hogy az *April*. 17-ik és 18-ik napjain Oroszokon vett győzödelemzek meg hálálására, 40 óráig tartó áhétatosság tartott, mellyen mind maga a' király, mind testvér ötte a' *Gnósnai* püspök jelen voltak, 's térden álvá áhétatoskodtanak a' nép előtt.

Egy *Brandenburgiai* V. Fejedelemségből jött magános levél azt hirdeti, hogy *Bonin* Generál Lájtinánt 5000 pártos Lengyeleket vert meg, 's fogott volna el, minden tábori bagazsiástól egygyütt, és hogy felettébb örvendett légyen ezen hírnek hallásán a' Prussziai király. Hanem a' déli Prussziai későbbi levelek megzáfolyják ezen fundamentom nélkül szükölködő hirt, 's onnan mondják azt eredinek lenni, hogy sok Lengyel katonák szöktek a' Prusszus seregekhez által, és hogy néhány sebbe esett Oroszok a' *Krakóviai* vidékről *Pétrikúnak* környékére vitettek.

Az állandó Tanátsnak meg fogattatott tagjai közzül a' *Wilnai* püspök, *Kossakóvsky*, *Ozarovsky*, *Zabielló*, és *Ankvitz*, a' Lengyel revolutionális itilő szék eleibe idéztetvén, és mind tulajdon kezek írásaik, mind elő tanúbizonyosságok által meg győzettetvén arról, hogy égyet értetnek az Oroszokkal, *Majusnak* 9-dik napján halálra sententziáztattak.

A' múlt őszel Orosz szolgálatra állott Lengyel seregek egymás után mind oda haggyák az Orosz zászlót, 's isupportosan mennek által a' *Kosciuskó* táborába. Egy *Bukovinában* lakó, 's velem gyakorta levelező barátom ekként ír hozám e' dolog felől.

A' mi körülöttünk lévő tartományok véghe-tetlen mozgásban vagynak; a' Lengyelek revolu-

tiója felettébb nagy előmenetellel foly naponként; mindenütt veztettenek még eddig az Oroszok; az insurgenseknek táborok igen szaporodik. — Szombaton érkezék ide hozzánk egy egész regement lovasság, Generális *Lasinsky* vezérlése alatt, a' mellynek a' szabados által költözés országunkon meg engedtetett, mivel semmi militiánk körül belől nintsen. — Még az irigység is kéntelenítették meg vallani, hogy ezen egész regement igen szép és válogatott emberekből áll, ez előtt kvartélyozott *Ukranidban*, és már két hete, hogy pártot ütött, 's minekutánna a' Mufzka kozákokkal véres tsatát tett vólna, magát az országból ki vágta, és Moldován keresztül hozzánk érkezett, innen pediglen vette úttját *Brodinak*, a' hol magát Generális *Kosciuskóval* öfzve foglalja. Az a' hire, hogy még három regementek fognának jöni, és nemzetek óltalmára sietni. A' kémek mindenfelől azt jelentik, hogy Gallitziának határait sok helyeken állanak lesben a' Mufzkák, ezen regementnek akadályoztatására. Mi légyen ki menetelek, rövid idő alatt meg fogom írni.

Frantzia Ország.

Májusnak 7-dik napján tartatott gyűlésben, fel menvén *Robertspierre* az óráló székbe, igen áhétatos vallású embernek lenni tette magát, és sok 's erős okokkal meg mutatta a' vallásnak el kerülhetetlen szükséges vóltát az emberi társaságokban, meg mutatta a' leg főbb valóságának az istennek lételét, meg mutatta a' léleknek halhatatlanságát, mellyet a' *Deisták* kétségbe hozni igyekeztenek. Előjáró beszédje hosszú vólt, 's a' világi történetekből vétetett; annakutánna elsőben is a' nemzeteknek tudományok és mesterségek által lett tökéletesítésekről beszélt; a' mostani Frantzia nemzetet, Európának több nemzetivel egybe hasonlítván azt mondotta, hogy az

2000 esztendővel meg előzte a' többit a' szabadságnak útyán. Továbbá historice beszélt a' revolutiónak kezdetétől fogva a' Fr. Országba támadott szakadásokról, fel fedezte a' haza szabadsága ellen öszve eskütteknek indító okait, végtére azt mondotta, hogy az Isten lételének tagadása fő eszköz lett legyen a' Fr. republicának romlására, Hosszas beszédének bé zárlása után következő végzéseket hozatott a' N. Gyűlés által: a' Fr. nemzet meg ismeri a' leg főbb valóságoknak lételét, és a' léleknek halhatatlanságát; az embernek kötelessége, a' szerentsétlenek iránt való tisztelet, az erőtleneknek védelmezések, és fel segéllések, a' másokkal való jó tétel, 's könnyörületesség, és minden törvénytelenységnek elkerülése. Négy nemzeti nagy innepek fognak innepeltetni a' Fr. revolutió alatt esett nevezetesebb történetek emlékezetekre, u. m. *Májusnak 31-ik, Juliusnak 14 dik, August. 10 dik és Januariusnak 21-ik nappain.* A' decasokon, avagy Fr. heteken vallásbeli tárgyakról fognak elméikedések lenni, u. m. az Istenről, e' világról, az emberről, az emberiségnek nagy jó téteményeséről, a' Frantzia republikáról, a' haza szeretetéről, az igazság szeretetéről, az ifjúság neveléséről, a' becsületről, a' halhatatlanságról, a' bátorságról, a' jól tévőségről, a' nagy lelküeségről, az ember tulajdon hasznának illendő és mértékletes szeretetéről, a' léleknek erősségéről, a' polgári és házassági hűségéről, a' szüléknek tiszteletekről, a' magzatoknak szeretetéről, eggy szóval, az emberi élet czikkelyeinek különb-külömb féle kötelességeiről. A' vallásbeli szabad gyakorlás a' Fr. constitutióhoz legyen alkalmaztatva. Prereal hólnapnak 20 dikán, az az, *Juniusnak 8 dik nappán az istenség tiszteletére rendeltetett ianep nap legyen s. a. t.*

Robertspierre oda hagyván az óraló székét, a' közönséges jóra ügyelő commissiónak szajja *Barrere* hágott abba fel, és minekutánna a' Fr. armádiának, *Flandriába és Pedemontziumba* lett

bé ütését, annak következéseit elő-befzéllette volna, *Dugommier* Generálnak *Májusnak* első napján Spanyolokon vett győzödelmét kezdette magasztalni: Egészlen el foglalta, *úgymond*, *Dugommier* a' Spanyol tábornok, 200 ágyúnál többet, felettébb sok munitiót, proviántot, tábori bútort, és magazinmokat nyert — sok Spanyol Generálakat meg ölt, három Obestert, s 78 hadi tiszet fogott el. A' Spanyol armádiának fő vezérét *Union* Generált törbe ejtette *Doppet* vezér az által, hogy úgy tette magát, mintha a' Spanyol tábornak jobb szárnyát fogná meg támadni, 's azomban bal szárnyára rohant, 's egészlen öfzte törte táborát s. a. t.

Elegyes Tudósítások.

Az *Algiriai Dey* (igy nevezetik azon tolvaj társaságnak feje) hadat üzent Portugalliának azon okból, hogy az általa kívántatott 4 millió piástert meg nem nyerhette. Már ennekelőtte meg magyaráztam, mi okon fizetnek az Európai tengeren kereskedő nemzetek az *Algiriai*, *Tunisi*, és *Tripolisi* haramja társaságoknak ezfendi adót, most tehát oda útasítom Érd. Olvasóimat.

A' Svéciai király különös királyi parantolatot küldött az Ekklesiák Superintendenseinek, mellyben háláadó isteni tiszteletet rendelt a' királyi familia ellen öfzte szövetkezett complótnak szerentsés ki nyilatkoztatásáért. Eggyfersmind meg hagyta Nápolyban múlató követének, hogy B: *Armfeld* ellen panaszt tegyen a' királyi Felségnek, 's adattassa kézbe mint leg nagyobb gonosztévőt.

Eggy meg élemedett Kaputzinus Német Országban azt jövendőlte, hogy Augustusnak 8 dik napján bizonyosan békesség lesz a' hadakozó nemzetek közt, *melly*, *úgymond* a' Kaputzinus,

olly igaz, mint igaz az, hogy én hólnap meg ha-
 lok. A' Kaputzinus ugyan más nap meg hólt,
 hanem az a' kérdés, hogy bé fog é a' békesség-
 ról való jövendő mondása tellyesedni avagy nem?
 Itt, a' mint a' Tudósok láttyák, *sophisma* vagyon.
 Továbbá nagy kérdés az is, honnan tudhatta a'
 Kaputzinus, hogy ő más nap meg hal, ha beteg
 vólt, 's érzetta teste alkotmányának majdan le-
 jendő öszve omlását, könnyen hozzá vethetett,
 hogy más nap meg hal; én magam nem eggy két,
 hanem több betegeket láttam olyanokat, a' kik
 előre meg érzették éltek' határát, de azért még
 sem következik, hogy ők jövendő mondó lélek-
 kel birtanak volna. A' jövendő mondást meg
 kell különböztetni az előre való látástól, és ér-
 zéstől (*vaticinium distingvendum est a praevisione
 et praesagitione*). Jövendőlni mondatik az, a' ki
 a' következő történeteket minden előjáró okok
 nélkül eleve el láttya és meg tudja. Illyetén tu-
 lajdonságot senkinek a' véghetetlen valóságon ki-
 vül tulajdonítani nem lehet, és a' kiben ez a' tulaj-
 donság meg vólna, meg kellene abban lenni, a' több,
 véghetetlen valóságot illető tulajdonságoknak is.
Praevidere, az az, előre valamit el látni mondatik
 az, a' ki a' következő történeteket azoknak
 előre járó okaiból ki tanullya, p. o. igen könnyű
 a' hólnak homályos színéből essőt, az égnek ve-
 res színéből szelet, az égett italoknak mértéklet-
 len éléséből viz kórságot, a' pazérlásból szegény-
 séget, a' szerelemmel való vissz a' élésből erőtlen-
 séget jövendőlni. — *Praesagire* előre meg érzeni,
 jelenti az embernek a' következő dolgoknak
 vagy a' magában, vagy maga körül, vagy ma-
 gán kívül tapasztalt jelenségekből származott es-
 méretét p. o. könnyű a' testnek rend kívül való
 lankadtságából, a' szokott eledelektől való irtod-
 zásból, az álmatlanságból, fej-fájásból s. a. t. va-
 lakinek a' reá következő nyavalyát előre meg
 mondani; könnyű a' szoros mellyű, hosszú nya-
 kú, piros pofájú, nehezen lélegző ifjúnak meg jö-
 vendőlni, hogy ő száraz nyavalya által fog e' vi-

lágból ki végeztetni. Talám ilyen módon tudta az öreg kaputzinus, a' hofzizas tapasztalás által meg taníttatván, más nap következendő halálát. Hanem az a' kérdés, hogy olly bizonyosan fog-e Augustusnak 8-ik napján békesség lenni, mint a' melly bizonyosan ő meg holt az általa meg mondatott napon.

A' Treviri Érsek és választó fejedelem *Clemens* testvér hűgával *Kunigunda* hertzeg asszonyal égygyütt *Heidelberg*ba ment által. — A' Moguntziai Érsek, *Május*nak 3 dik napján *Moguntzia* városán lett által menetelésben meg látogatta *Möllendorf* Pruffsus Feldmarsalt. — A' Fels. Prussziai király maga is, két idősbb fiával, u. m. a' korona örökössel *Fridrikkel* és *Lajos* hertzeggel égygyütt déli Prussziába, 's nevezetesen *Posen* városába fog utazni, 's személlyesen vezéreleni a' Lengyel insurgensek ellen küldetett Pruffsus seregeket. A' két hertzegnek ifjú hitvesei az alatt a' *Sans-Souci* királyi palotán, néhai *II. Fridrik* király kedves lakó helyén túl épült ditsőséges királyi palotában fognak múlatni.

Magyar Ország.

Pesten April. 19 ik napján 1794. esztendőben. Kedves Hazánknak javára fáradhatatlanul törekedő *Tóldy József* Kamarális Inspector Úr, ki a' többek közt, azzal érdemlette meg a' közönséges háláadást, hogy *Nandor-Fejérvárának* meg vétele után, midőn a' várban találtatott sok ezer mérő életet és száraz kéenyeret, némelly hibás vélekedésből a' Duna vizébe kezdették már háyni, közbenjárása által meg mentette, meg tartotta, az akkori időben szükségben lévő Országunknak igen nagy hasznára. Ismét a' múlt *Mártiusban* maga költségén hozatott ide *Pestre* eggyvőhány méh kasokat, hogy a' méhekkal való bánásnak tudománya, más Országoknak példájok szerént

Hazánkban is mutattatna és taníttatna. Valóban ideje is volna már egyszer, hogy ezen nagy hasznú tudomány, mellynek az *Oecon. Commerc. Dietai Deputatio* is, bé hozásában igyekezett, és módot keresett, égy ahoz értő hazánkfia által, legalább a' fő iskolában taníttatna. Mert járjuk elbár, a' Váczi, Soproni, és Pesti őszi vásárokat, tsudálkozva fogjuk tapasztalni, hogy ámbár most rossz állapotban vagyon is a' méhekkal való bánás; még is annyi sok viaszt, 's mézet hordanak azokra, 's jó pénzen eladják azokat, hogy Hazánkban akármelly más sok költségben és fáradságban kerülő productumért, avagy termésért sem vesznek bé többet, mellyet nem Hazánkknak jó tudománya, a' mint némelleyek álmodoznak, hanem jó mezeje ad.

Mit nem lehet tehát reménylenünk, ha a' Fels. Helytartó Tanács, melly *Tóldy* Inspector Úrnak, a' méh-rajzásról tett jegyzéseit már ez előtt közölte a' Tek. N. Vármegyékkel, ezen közhasznú tudománynak tanítását édes Hazánkba is bé hozni fogja! Erre mindenek felett szüksége van a' Magyar Hazának, mellyben a' méhel való bánásról némelley meg rögzött, és más Országokból már régen ki irtatott vélekedések még most is uralkodnak. Ilyen a' többek közt az, hogy minekutánna hasznát vesszük a' szorgalmatos méheknek, azokat minden ősön bűdös kövel megfojtyuk, kégyetlenül meg öldössük, számokat 's hasznokat szemlátomást kissebbittyük, 's velünk közlött jó-tétevényeiket kégyetlen háládatlansággal fizettyük vissza. Még ma sem esmérjük, hogy többekről ne szóllyak, az anyátlan kasokat, azoknak máig se tudunk anyát, vagy méh királyt adni. A' kevés méhű kasoknak nem tudunk méhet adni raj ereztésig, nem tudjuk a' tolvaj méhek-től kasainkat meg őrizni, nem tudjuk a' méz nélkül való kasokat a' jövő raj ereztésig életben meg tartani. — Hazánkat az Isten sok jó mezőkkel, 's szép virágos határokkal bőven meg áldotta, 's

az által alkalmatossá tette azt más tartományok felett a' méh tartásra : melly nagy hasznot hajtana tehát a' mezei gazdaságnak ezen ága, nemcsak a' házi szükségekre, hanem azzal a' külső Országokba való kereskedésre nézve is, ha, mint más Európai jó rendelésű tartományokban, a' Hazánknak leg alább fő iskolájában taníttatna s. a. t.

Felséges Urunk, koronás királyunk, Mélt. Csabrághy, és Szittnyai Gróf *Koháry Ferencz* úr kérésére méltoztatott kegyelmesen meg engedni, hogy *Tek. Nemes Gömör Vármegyében, Murányi Uradalmában Nagy Rötze* nevezetű mező városában minden héten héti vásárokat hétfőn; országos vásárokat pedig, *Mártiusnak 19-dik, Juniusnak 13-dik, Septembernek 21-dik, Decembernek 16 ik* napjain tarthasson, előtte való nap bárom vásárt.